

Valkuilen voor stiefvaders

door Ietje Heybroek

Als het niet lekker loopt in een samengesteld gezin, kan dat tal van oorzaken hebben. Eén van de belangrijkste problemen is dat de (nieuwe) ouders zich onvoldoende realiseren dat het bereiken van een nieuw evenwicht gewoon heel veel tijd kan kosten.

Daarnaast kunnen er natuurlijk allerlei specifieke problemen spelen. In [Valkuilen voor stiefmoeders](#) vertelde ik al wat er zoal mis kan gaan bij stiefmoeders. Hieronder zal ik aangeven waar stiefvaders voor op moeten passen.

- **Onmiddellijke volgzzaamheid van de kinderen verlangen**

Gezagskwesties kunnen vaak problemen geven, net als in een 'gewoon' gezin. Zo is de ene ouder misschien veel strenger dan de ander. Het verschil is echter dat ouders die altijd samen voor hun kinderen hebben gezorgd, de tijd hebben gehad om een evenwicht te vinden tussen hun verschillende opvoedingsstijlen. Bij een stiefvader die er middenin valt, is dat evenwicht er nog niet. Een bijkomend probleem kan zijn dat het gezin waarin hij terecht komt, nog allerlei oud zeer moet verwerken.

In stiefgezinnen kunnen gezagsproblemen groter worden als de stiefvader onmiddellijke volgzzaamheid van zijn stiefkinderen verlangt met wie hij een veel kortere relatie heeft dan de moeder.

Soms krijgt hij ook een dubbele boodschap van de moeder, wat het extra moeilijk kan maken. Aan de ene kant wil zij dat haar kinderen ook naar hem luisteren, terwijl ze aan de andere kant geen bemoeial wil. Ze kan het immer best alleen af en ze wil niet dat er iemand tussen haar en haar kinderen komt. In zo'n geval weet de stiefvader dan niet goed waar hij aan toe is, wat er van hem verwacht wordt. Vooral oudere kinderen zijn van streek als een stiefvader een gezagsrol ten opzichte van hen aanneemt. Zij voelen het verlies van de autonomie die zij in het eenoudergezin hadden verworven.

Tip: voor stiefvaders is het goed als zij zich in het begin wat afzijdig houden van gezagskwesties. Dat is best moeilijk, want hij moet zich dan maar aanpassen aan de opvoedingsstijl van de moeder, terwijl hij het er niet mee eens is. Toch is dit wel de succesvolste strategie.

- **De reddersrol willen aannemen**

Stiefvaders kunnen soms menen dat zij eens grondig orde op zaken moeten stellen, omdat er lange tijd een man ontbroken heeft in het huis (als er sprake was van een periode van eenoudergezin). Een man kan zich dan al gauw een soort reddersrol aanmeten, wat veel spanningen kan opleveren.

Tip: probeer de reddersrol te vermijden. De kans op ongelukken is erg groot.

- **Klachten van je stiefkinderen te letterlijk nemen**

Stel: je benadert je stiefkinderen positief, je toont begrip voor hun problemen, en je bent niet overdreven streng in de opvoeding. Kortom: je hebt het gevoel dat je het best goed doet. En toch vinden ze je een klootzak. Hoe kan dat nou? Antwoord: dat vinden ze helemaal niet, ze zeggen het alleen maar (en ze bedoelen iets anders).

Meestal worstelen deze kinderen met veel verdriet en woede over het verlies van hun biologische vader, of die nu overleden of gescheiden is. En in veel gevallen richt de woede zich dan op hun stiefvader. Dit staat bekend als het zondebok-principe. Het kind voelt zich akelig, en daar moet een schuldige voor gevonden worden. De eigen vader kan dat niet zijn, hetzij omdat die er domweg niet meer is (want overleden), hetzij omdat het kind hem graag

terug zou zien als echte vader. Zo iemand kun je het natuurlijk niet al te moeilijk maken, want dan komt-ie zeker niet meer terug. Dus wordt het de stiefvader die de klappen moet opvangen.

Tip: begrijp hoe het zondebok-principe in elkaar zit, vat de klachten niet persoonlijk op, houd je de eerste tijd een beetje afzijdig van de opvoeding, en overweeg de mogelijkheid om je stiefkind(eren) deel te laten nemen aan een praatgroep. De meeste kinderen vinden dat geweldig!

- **Concurreren met de biologische vader** - Als een stiefvader gaat concurreren met de biologische vader, bijvoorbeeld door óók te gaan voetballen of te gaan dansen maar dan net ietsje beter, bestaat het risico dat de kinderen worden aangemoedigd om beide vaders met elkaar te gaan vergelijken. Veel kinderen zullen dan kiezen voor hun biologische vader, met teksten als: "Waarom zouden we het op jouw manier doen, je bent onze vader niet."

Tip: probeer als stiefvader die strijd niet aan te gaan. Doe je dat wel, dan graaf je misschien je eigen graf. Dan zullen je stiefkinderen zeggen dat hun eigen vader het veel beter doet.

- **De kinderen veroordelen vanwege hun erfelijke belasting** - Als stiefvader heb je vaak een eenzijdig beeld van de biologische vader. Bijna alles wat je over hem weet, weet je van je partner, die soms niet al te beste herinneringen heeft aan haar vorige relatie.

Dat kan z'n weerslag hebben op de kinderen. Het risico is dat je de slechte eigenschappen van de biologische vader (zoals beschreven door je partner) gaat terugzien in de kinderen. Met alle spanningen vandien.

Tip: probeer je stiefkinderen zo veel mogelijk te beoordelen op wie ze zélf zijn, zonder daarbij te denken aan hun biologische vader.

- **De rol van de grootouders niet goed inschatten** - Veel grootouders vinden het moeilijk om te accepteren dat hun dochter (of hun zoon) een nieuwe partner heeft. Ze zijn dan al snel geneigd om hun afkeuring over te dragen op hun kleinkinderen. Voor de kinderen wordt het dan wel heel moeilijk om hun stiefvader nog aardig te vinden, of zich aan hem te hechten.

Tip: houd er rekening mee dat het gedrag van de kinderen ingegeven kan zijn door hun grootouders. Probeer anderzijds ook wel begrip op te brengen voor de grootouders, omdat veranderingen altijd moeilijk zijn, voor iedereen.

- **Vorbijgaan aan je eigen schuldgevoelens** - Veel stiefvaders die zelf al kinderen hebben, hebben te kampen met schuldgevoelens tegenover hun eigen kinderen (die meestal nog bij hun ex-partner wonen). Ze hebben het gevoel dat ze hun kinderen in de steek hebben gelaten. Soms zijn die schuldgevoelens zo sterk dat de stiefvader geen ruimte heeft voor de stiefkinderen met wie hij samenleeft.

Tip: probeer je bewust te worden van eventuele schuldgevoelens en probeer die gevoelens – als ze er zijn – los te koppelen van je stiefkinderen.

- **Ten prooi vallen aan loyaliteitsconflicten** - Wanneer een stiefvader een goede relatie heeft met zijn stiefkinderen, kan dit de relatie met zijn eigen kinderen beïnvloeden. Die zien hem bijvoorbeeld alleen in de weekends en in de vakanties, waardoor ze jaloers kunnen worden op de aandacht die hij aan zijn stiefkinderen geeft. Zelf kan de stiefvader in een loyaliteitsconflict terechtkomen als hij het gevoel krijgt dat hij zijn eigen kinderen in de steek laat.

Tip: ook hier is het belangrijk om goed bij jezelf na te gaan in hoeverre er dit soort loyaliteitsconflicten kunnen spelen. Daarmee is het probleem nog niet opgelost, maar zien wat er speelt is wel de eerste stap.

- **Gevoelens van je stiefkinderen verkeerd inschatten** - Een stiefvader kan denken dat hij zijn eigen kinderen en zijn stiefkinderen gelijk behandelt, maar zijn stiefkinderen kunnen daar heel anders over denken. Die kunnen het idee hebben dat ze achtergesteld worden, wat natuurlijk niet bevorderlijk is voor een fijn contact.

Tip: af en toe een gesprek met het hele gezin kan nuttig zijn om alle sluimerende gevoelens van onvrede boven tafel te krijgen (en af te spreken wat ermee gedaan gaat worden).

- **De aandacht te veel concentreren** - Vooral in het begin van een (nieuwe) relatie kan een stiefvader de neiging hebben om extra veel tijd te besteden aan zijn eigen kinderen of juist aan zijn stiefkinderen. In beide gevallen is er tijd nodig om een goede balans te vinden. Maar ondertussen kunnen zowel zijn eigen kinderen als zijn stiefkinderen wel boos op hem zijn.

Tip: neem de tijd voor het vinden van een goede balans tussen je eigen kinderen en je stiefkinderen.

- **Je buitengesloten voelen**

Veel stiefvaders voelen zich buitengesloten. Ze voelen zich soms het vijfde wiel aan de wagen en de moeder kiest altijd partij voor haar kinderen.

Vooral stiefvaders zonder eigen kinderen kunnen zich eenzaam voelen. De moeder heeft een geschiedenis met haar kinderen, maar de stiefvader niet. Die heeft tijd nodig om zelf een geschiedenis met zijn stiefkinderen op te bouwen.

Tip: probeer het gevoel te accepteren als iets wat erbij hoort. Het is verklaarbaar en begrijpelijk. Op den duur zal het vanzelf slijten. Af en toe eerlijk erover praten met de partner kan helpen (vooropgesteld dat het niet op verwijtende toon gebeurt; de moeder en de kinderen kunnen er immers niets aan doen).

- **Conflicten aangaan over geld**

Stiefvaders die wettelijk gehuwd zijn, zijn onderhoudsplichtig aan hun stiefkinderen (bij ongehuwd samenwonen geldt deze verplichting niet). Een stiefvader die zelf gescheiden is, en zijn eigen kinderen heeft achtergelaten in het vorige gezin, kan best moeite hebben met een financiële bijdrage voor het onderhoud van zijn stiefkinderen.

Uit onopgeloste geldkwesties kan veel bitterheid ontstaan, die vaak over de hoofden van de kinderen wordt uitgevochten. Probeer dat te voorkomen.

Tip: zorg voor een goede financiële regeling. Voor meer informatie: zie [Rechten en plichten van stiefouders](#).

Ietje Heybroek